BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 30 september 1986

inzake een procedure op grond van artikel 85 van het EEG-Verdrag (IV/31.362 — Irish Banks' Standing Committee)

(Slechts de tekst in de Engelse taal is authentiek)

(86/507/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap,

Gelet op Verordening nr. 17 van de Raad van 6 februari 1962, eerste verordening over de toepassing van de artikelen 85 en 86 van het Verdrag (1), laatstelijk gewijzigd bij de Akte van Toetreding van Spanje en Portugal, en met name op artikel 2,

Gezien het verzoek om een negatieve verklaring, die namens zijn leden op 15 oktober 1984 is ingediend door het Irish Banks' Standing Committee met betrekking tot een aantal overeenkomsten dat op dat moment tussen hen van kracht was,

Gezien de bekendmaking van het essentiële gedeelte van het verzoek (2) overeenkomstig artikel 19, lid 3, van Verordening nr. 17,

Na raadpleging van het Adviescomité voor mededingingsregelingen en economische machtsposities,

Overwegende hetgeen volgt :

I. DE FEITEN

(1) Op 15 oktober 1984 diende het Irish Banks' Standing Committee, hierna „IBSC" te noemen, namens zijn leden een verzoek om een negatieve verklaring in voor een aantal overeenkomsten dat toen tussen hen gold.

(2) Dit verzoek werd voor alle zekerheid ingediend nadat de leden eerder vrijwillig een aantal vroeger tussen hen bestaande overeenkomsten inzake provisies voor een aantal bankdiensten hadden ontbonden.

A. De partijen

(3) De partijen waarop dit verzoek betrekking heeft, zijn de leden van het IBSC, te weten Allied Irish Banks plc (Dublin, Ierland), Bank of Ireland (Dublin, Ierland), Northern Bank Ltd (Belfast, Verenigd Koninkrijk) en Ulster Bank Ltd (Belfast, Verenigd Koninkrijk). Laatstgenoemde zijn dochtermaatschappijen voor 100 % van, respectievelijk, Midland Bank plc (Londen, Verenigd Koninkrijk) en National Westminster Bank plc (Londen, Verenigd Koninkrijk). De vier banken worden in het algemeen de „geassocieerde banken" genoemd.

(4) Het IBSC is een vereniging zonder rechtspersoonlijkheid waarvan de activiteiten niet in statuten of interne regels zijn geregeld. De voornaamste taken ervan zijn in de praktijk tweeërlei : een forum voor samenwerking ter zake van technische en operationele aangelegenheden bieden alsmede zorgdragen voor de coördinatie en verwoording van de standpunten van zijn leden in contacten met de overheid en met andere relevante representatieve organisaties.

B. De markt

(5) De drie in Ierland werkzame categorieën financiële instellingen zijn :

1. erkende banken, d.w.z. banken die een vergunning hebben van en onder toezicht staan van de Centrale Bank van Ierland. Deze banken kunnen worden onderverdeeld in :
   a) geassocieerde banken, zijnde de partijen, met andere woorden de vier clearingbanken en voornaamste algemene banken („retailbanks"), en
   b) niet geassocieerde banken, zijnde de banken die zich niet tot het gewone publiek richten, maar tot ondernemingen : „merchant" en „commercial banks" („wholesale banks") en voorts de „industrial banks" (deposito's en leningen), in totaal een aantal van 33 banken ;
2. banken die in handen van de Staat zijn, waarvan er vier bestaan ;
3. „building societies", die uitsluitend lenen voor de financiering van hypotheken op woningen in Ierland.

Bovendien bestaan er huurkoopmaatschappijen en kredietunies.

(6) Het aandeel van de geassocieerde banken in het totaal van door de privésector in Ierland verschafte kredieten bedraagt ongeveer 38 %. Hun aandeel in het totaal van deposito's in de privésector is ongeveer 43 %.

(1) PB nr. 13 van 21. 2. 1962, blz. 204/62.
(2) PB nr. C 143 van 10. 6. 1986, blz. 4.

C. De overeenkomsten

(7) De overeenkomsten waarop het verzoek om een negatieve verklaring betrekking had, betreffen het volgende.

1. Openingsuren van de banken

Over de openingsuren van de geassocieerde banken zijn sinds 1965 formele overeenkomsten van kracht tussen partijen en met de vakbond van de bankemployés.

De normale openingsuren zijn thans : 10.00 — 12.30 uur en 13.30 — 15.00 uur van maandag t/m vrijdag (en tot 17.00 uur één dag per week, zij het niet op vrijdag). Er worden echter bepaalde bijkomende bankdiensten gedurende 18 of 24 uur per dag geboden door middel van de door elk van de partijen geëxploiteerde geautomatiseerde loketten.

2. Clearingregels

Partijen zijn lid van het „Dublin Bankers' Clearing Committee", via hetwelk zij een clearingsysteem toepassen, naast dat van de Centrale Bank. De Centrale Bank is zelf lid van dit Comité, evenals de Chase Bank of Ireland Ltd en de Trustee Savings Banks.

De betrokken overeenkomst bevat de regels volgens welke debet- en credittransacties ten laste of ten gunste van de leden van het Comité tussen hen worden verrekend. Elk lid blijft echter vrij desgewenst zijn eigen clearingsysteem te gebruiken voor de verwerking van debet- en creditposten voor eigen kantoren of die van andere banken. Bovendien mag ieder lid te allen tijde verlangen dat de regels worden heroverwogen en is ieder lid vrij zich met een schriftelijke opzegging van een maand vooraf uit de overeenkomst terug te trekken. In de overeenkomst zijn geen vereisten voor het lidmaatschap van het Comité vermeld, dat in beginsel voor ieder openstaat. Het clearingsysteem van de Centrale Bank blijft voor niet-leden beschikbaar.

3. Het automatische of overschrijvingssysteem

Partijen passen een systeem toe waarbij hun cliënten hun verschuldigde bedragen kunnen innen door rechtstreekse afboeking van de bankrekeningen van hun debiteuren. Het systeem is beschreven in de publikatie „Originator's Guide" die door partijen gezamenlijk wordt uitgegeven en tevens de regels vermeldt die voor de deelnemers daaraan gelden. Deze regels stemmen overeen met de criteria die door partijen zijn vastgelegd voor in Ierland automatische uitgevoerde overschrijvingen.

D. Achtergrond van het verzoek om een negatieve verklaring

(8) In 1981 verrichtten de diensten van de Commissie een onderzoek in de gehele Gemeenschap naar door kredietinstellingen in elk van de Lid-Staten voor de onderscheiden door hen verleende bankdiensten berekende provisies. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat ter zake in een aantal van de Lid-Staten, waaronder Ierland, overeenkomsten of onderling afgestemde feitelijke gedragingen tussen deze ondernemingen bestonden, die mogelijk met de mededingingsregels van het EEG-Verdrag in strijd waren. Na het onderzoek meldden enkele verenigingen van banken deze overeenkomsten bij de Commissie aan. Het onderhavige verzoek heeft echter alleen betrekking op tussen de partijen gesloten overeenkomsten andere dan provisieovereenkomsten, ten aanzien van welke laatstgenoemde IBSC heeft bevestigd dat, alhoewel zij nog ten tijde van het onderzoek van de Commissie van kracht waren, zij sedertdien waren ontbonden.

(9) In zijn oorspronkelijke versie had het verzoek om een negatieve verklaring ook betrekking op een overeenkomst inzake gemeenschappelijke interesttarieven voor leningen en deposito's en op andere, verwante overeenkomsten die toen tussen partijen golden. Na een heroverweging door partijen en de Centrale Bank van het plan om op basis van gemeenschappelijk overeengekomen interesttarieven te opereren, werden deze overeenkomsten echter ontbonden. Men behield evenwel dezelfde structuur voor de interesttarieven als onderdeel van de nieuwe regelingen voor interesttarieven voor de geassocieerde banken, die in overleg met deze banken door de Centrale Bank waren ingevoerd. Deze nieuwe regelingen werden uiteengezet in een op 31 mei 1985 gedateerde persmededeling van de Centrale Bank.

(10) In het kader van het huidige beleid van de Commissie ten aanzien van deze sector is het dienstig deze beschikking alleen diensten betreffende overeenkomsten te doen bestrijken, waarbij de Commissie zich haar standpunt inzake de regelingen voor interesttarieven, met inbegrip van de structuur van deze tarieven, voor later voorbehoudt.

E. Opmerkingen van derden

(11) De Commissie heeft naar aanleiding van de bekendmaking overeenkomstig artikel 19, lid 3, van Verordening nr. 17 geen opmerkingen van derden ontvangen.

II. JURIDISCHE BEOORDELING

A. Algemeen

(12) De toepasselijkheid van communautaire concurrentieregels op de banksector is door de Commissie herhaaldelijk bevestigd, evenals door het Hof van Justitie in zaak 172/80 Züchner versus Bayerische Vereinsbank ([1]).

([1]) Jurisprudentie 1981, blz. 2021, e.v.

B. **Artikel 85, lid 1**

(13) Volgens artikel 85, lid 1, zijn onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt en verboden alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemersverenigingen en alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen die de handel tussen Lid-Staten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst.

a) *Ondernemingen*

(14) De banken die partij zijn bij de overeenkomsten waarvoor om een negatieve verklaring is verzocht, zijn als eenheden die aan het economische verkeer deelnemen, ondernemingen in de zin van artikel 85.

b) *Overeenkomsten*

(15) Het verzoek om een negatieve verklaring heeft betrekking op de overeenkomsten die daarin zijn aangeduid als overeenkomsten tussen de partijen namens welke het verzoek werd gedaan. Derhalve kunnen de overeenkomsten worden beschouwd als overeenkomsten tussen ondernemingen in de zin van artikel 85.

c) *Beperkingen van de mededinging*

(16) 1. Openingsuren van de banken

De Commissie is van oordeel dat de tijd gedurende welke diensten aan de clientèle worden geboden, een aspect is van mededinging tussen ondernemingen die feitelijk of potentieel concurrerende diensten aanbieden.

Met betrekking tot de markt waarop de partijen opereren, meent de Commissie echter dat er, gezien het feit dat

i) slechts enkele van de bankdiensten welke partijen aanbieden, werkelijk door de overeenkomst worden bestreken en

ii) de concurrentie tussen partijen in deze diensten door de overeenkomst niet in andere opzichten ongunstig wordt beïnvloed,

geen merkbare verhindering, beperking of vervalsing van de mededinging uit deze overeenkomst voortvloeit.

(17) 2. Clearingregels en het systeem van automatische overschrijving

Deze overeenkomsten bevatten geen bepalingen die ten doel of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst. Aangezien het, meer in het bijzonder, andere ondernemingen vrijstaat tot deze overeenkomsten toe te treden, hebben deze geen invloed op de mededinging.

(18) Gezien het bovenstaande bestaat er dan ook voor de Commissie, op grond van de haar bekende gegevens, geen aanleiding om uit hoofde van artikel 85, lid 1, op te treden. Zij kan derhalve voor deze overeenkomsten krachtens artikel 2 van Verordening nr. 17 een negatieve verklaring afgeven,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN :

Artikel 1

Op grond van de haar bekende gegevens bestaat er voor de Commissie geen aanleiding om krachtens artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag op te treden tegen de overeenkomsten tussen de geassocieerde banken in Ierland met betrekking tot de openingsuren van de banken, de clearingregels en het systeem van automatische overschrijvingen.

Artikel 2

Deze beschikking is gericht tot de volgende ondernemingen :

Allied Irish Banks plc,
Bankcentre,
Ballsbridge,
Dublin 4.

Bank of Ireland,
Lower Baggot Street,
Dublin 2.

Northern Bank Ltd,
Griffin House,
Wilton Terrace,
Dublin 2.

Ulster Bank Ltd,
College Green,
Dublin 2.

Gedaan te Brussel, 30 september 1986.

Voor de Commissie

Peter SUTHERLAND

Lid van de Commissie